

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΥΡΟΥ Ι. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
 ΠΡΩΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Ἡ συζήτης, ἡ ὁποία διεξάγεται ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Βιομηχανικῆς Ἐπιθεωρήσεως» ἐξ ἀφορμῆς ἑνὸς ἄρθρου τοῦ ἀξιολύτου κ. Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, δημοσιευθέντος εἰς τὸ πρῶτον τῆς φύλλον, παρουσιάζει ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον. Καὶ διότι ἐμφανίζει τὰς ἀπόψεις τόσο τῶν διαχειριζομένων ὑπευθύνως τὴν βιομηχανικὴν μας πολιτικὴν ὅσον καὶ τῶν παραγόντων, οἱ ὅποιοι ἐκπροσωποῦν τὴν βιομηχανίαν μας. Καὶ διότι παραλλήλως δίδει τὴν εὐκαιρίαν νὰ διαπιστωθῇ δημοσίᾳ πλέον μία λανθάνουσα μέχρι σήμερον ἀλλ' ὅχι καὶ ὀλιγώτερον διὰ τοῦτο σημαντικὴ διαφορά μεταξὺ τῶν ἐπισήμων ἀπόψεων τοῦ Κράτους καὶ τῶν οὐσιαστικῶν ἀπόψεων τῆς Βιομηχανίας.

Ὁ κ. Ὑπουργὸς ἐξέθεσε τὴν γνώμην του μετὰ παρρησίας, ἡ ὁποία πράγματι τὸν τιμᾷ. Κατ' αὐτὸν ἡ οἰκονομικὴ ὑπόστασις τῆς Ἑλλάδος εἶναι διφυῆς, γεωργικὴ καὶ ἐμπορικὴ. Ἡ βιομηχανία μας ἀποτελεῖ ἓνα μικρὸν καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον πρόσκαιρον κλάδον ἐθνικῆς δράσεως, μὴ δυνάμενον νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἐπιτυχῶς τὸ εὐρύτερον δημογραφικὸν μας πρόγραμμα. Διὰ τοῦτο ἂν καὶ σήμερον ἀπολαμβάνει μίᾳς ἰδιαίτερας προστασίας, λόγῳ τῶν ἐξαιρετικῶν περιστάσεων, αὐριον κα' δὴ ἀποκαθισταμένης τῆς ἐλευθέρου κυκλοφορίας τῶν ἀγαθῶν θὰ κληθῇ νὰ ὑποστῇ ὠρισμένης θυσίας χάριν τῆς εὐκολωτέρας τοποθετήσεως τῶν εὐγενῶν μας γεωργικῶν προϊόντων εἰς τὰς ξένου ἀγοράς. Καὶ τοιοῦτοτρόπως ἡ μὲν βιομηχανικὴ μας δράσις ἐν τῷ μέλλοντι θὰ περιορισθῇ μόνον εἰς τοὺς κλάδους τοὺς ἀπασχολοῦντας ἐγγυῶντας πρῶτας ὕλας ἢ δὲ λύσεις τοῦ δημογραφικοῦ μας προβλήματος δέον νὰ ἐπιδιωχθῇ καὶ πάλιν διὰ τῆς μεταναστεύσεως.

Ἀλλ' ἡ τοιαύτη τοποθέτησις τῶν ὁρίων, ἐντὸς τῶν ὁποίων δέον νὰ κινηθῇ ἡ βιομηχανικὴ μας πολιτικὴ, εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ γίνῃ δεκτὴ καὶ μάλιστα καθ' ὃν δογματικὸν τρόπον προτείνεται. Συμμεριζόμεθα δὲ ἀπολύτως τὰς σχετικὰς ἀνησυχίας καὶ παράπονα τῶν βιομηχάνων, διότι εὐρίσκομεν ὡς ἀπολύτως στενὰ τὰ ὅρια, ἐντὸς τῶν ὁποίων ζητεῖται ὁ περιορισμὸς τῆς βιομηχανικῆς μας δράσεως. Κυρίως δὲ διότι

τὰ δεδομένα, ἐπὶ τῶν ὁποίων βασιζέται ἡ ἐπίσημος αὕτη ἀντίληψις περὶ τοῦ ρόλου τῆς ἐλληνικῆς βιομηχανίας ὅχι μόνον ἀκριβῆ δὲν εἶναι ἀλλὰ καὶ εἰς πλήρη ἀντίθεσιν εὐρίσκονται πρὸς τὴν σημερινὴν πραγματικότητά καὶ τὰς αὐριανὰς δυνατότητας.

Πράγματι ὁλόκληρος ἡ ἀνωτέρω σειρά τῶν συλλογισμῶν τοῦ ἀξιολύτου κ. Ὑπουργοῦ προδίδει μίαν ἀντίληψιν τῆς συγχρόνου οἰκονομικῆς ζωῆς καθαρῶς στατικῇ. Ἡ ἐλευθέρου κυκλοφορίας τῶν ἀγαθῶν, ἡ ἐμπορικὴ ἰδιοφυΐα τοῦ Ἑλλήνου, τὰ εὐγενῆ γεωργικά μας προϊόντα, ἡ μετανάστευσις, ὅλα αὐτὰ εἶναι γνωστά, γνωστότατα συνθήματα τῆς προπολεμικῆς μας οἰκονομίας. Ἀλλ' ἡ ζωὴ μιᾶς χώρας, μιᾶς ὀργανωμένης κοινωνίας ἐξελίσσεται διαρκῶς. Δὲν εἶναι στατικὴ ἀλλὰ δυναμικὴ. Καὶ εἶναι τόσο βέβαιος ὁ Ὑπουργὸς ὅτι παρερχομένης τῆς σημερινῆς κρίσεως θὰ ἐπανέλθωμεν αὐτομάτως εἰς τὰ ἴδια ἀκριβῶς δεδομένα τῆς προπολεμικῆς ἢ ἀμέσως μεταπολεμικῆς περιόδου; Ἡ ὅτι καὶ ἂν τυχὸν ἐπανέλθωμεν εἰς αὐτὰ θὰ εἶναι δυνατὴ ἀκόμη δὲ καὶ εὐκτέα ἡ ἀντιμετώπισις τῶν μὲ τὰς ἰδίας παλαιὰς λύσεις;

Διότι εἶναι προφανές ὅτι ὁ οἰκονομικὸς πόλεμος, ὁ ὁποῖος διεξάγεται ἀπὸ τόσων ἐτῶν, καὶ ἂν ἀκόμη πρόκειται νὰ λήξῃ συντόμως εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἀφίση βαθύτατα ἵχνη τῆς διαβάσεώς του εἰς τὴν παγκόσμιον οἰκονομίαν. Ἡδη πολλὰ γεωργικὰ χωρὰ τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν ἄλλων Ἠπειρῶν ἐξεβιομηχανίσθησαν μέχρι σημείου ὥστε νὰ συναγωνίζωνται ἐπικινδύνως τὰς παλαιὰς βιομηχανικὰς χώρας. Ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν τελωνειακῶν δασμῶν ἢ Αὐστραλίας καὶ ἢ Καλλιφορνίας παράγουν τεραστίας ποσότητας σταφίδος. Λόγῳ τῆς προτιμῆσεως τῶν εὐθηνωτέρων ποιότητων ὑπὸ τῆς διεθνούς καταναλώσεως, τὰ ἐλληνικὰ καπνὰ ἐκτοπίζονται διαρκῶς ἀπὸ τὰς ξένου ἀγοράς. Καὶ ἡ μετανάστευσις ἀπηγορεύθη ἀπὸ ἐτῶν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, περιορίζεται δὲ διαρκῶς καὶ εἰς τὰς ἄλλας χώρας, παρ' ὅλην τὴν κατωτέραν οἰκονομικὴν τῶν ἀνάπτυξιν, διὰ νὰ λάβῃ πλέον καθαρῶς τὴν μορφήν ὀργανωμένης ἐξόδου πληθυσμῶν, ἀπαιτούσης,

ὡς γνωστόν, οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν καὶ πολιτικὴν ἐπιρροήν, τὰς ὁποίας δὲν διαθέτει ἡ Ἑλλάς. Εἶναι δυνατόν νὰ ὑποστηριχθῇ σοβαρῶς ὅτι ὅλαι αὐταὶ αἱ τεράστιαι μεταβολαὶ θὰ ἐξαφανισθοῦν μίαν ἡμέραν ὡς διὰ μαγείας διὰ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν ἐλευθέραν κυκλοφορίαν τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων ;

Ἐξ ἄλλου ἡ ἐθνικὴ μας βιομηχανία ἐπετέλεσε κατὰ τὰ τελευταῖα ἐτη προόδους καταπληκτικὰς. Ἀπασχολεῖ 250.000 ἐργάτας, εἰς ὠρισμένους κλάδους ἱκανοποιεῖ πλήρως τὰς ἀνάγκας τῆς ἐσωτερικῆς καταναλώσεως ἐνῶ εἰς ὠρισμένους ἄλλους ἤρχισεν ἤδη πραγματοποιοῦσα καὶ ἐξαγωγήν. Εἶναι δυνατόν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ πολῦτιμον αὐτὸ ἐθνικὸν κεφάλαιον ἔχει ἐκ τῶν προτέρων καταδικασθῇ ἀπὸ το Κράτος καὶ ὅτι διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς τραγικῆς αὐτῆς ἀποφάσεως ἀναμένεται ἡ πρώτη πνοὴ τῶν ἀνέμων τῆς ἐλευθέρου κυκλοφορίας τῶν ἀγαθῶν ; Ἀλλ' ἐν τοιούτῃ περιπτώσει ποία θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι τότε ἡ στάσις τοῦ Κράτους ἔναντι τῆς σιτοπαραγωγῆς, ἡ ὁποία προστατεύεται σήμερον εἰς βάρος τῆς καταναλώσεως κατὰ ποσοστὸν πολὺ μεγαλείτερον καὶ ἀπὸ τὴν πλέον δασμόβιον βιομηχανίαν ;

Ἡ διαφορὰ μας μὲ τὸν ἀξιότιμον κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας εἶναι βασική. Διότι ὅχι μόνον ἀναγνωρίζομεν τὰς κολοσιαιὰς ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας προσφέρει σήμερον ἡ βιομηχανία μας εἰς τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τῆς χώρας ἀλλὰ καὶ πιστεύομεν ἀδιστακτικῶς εἰς τὸ μέλλον αὐτῆς. Ἀντὶ νὰ τὴν χρησιμοποιῶμεν ὡς προσωρινὸν φάρμακον ἐναντίον τῶν δυσκόλων περιστάσεων, ἔτοιμοι νὰ τὴν ἐγκαταλείψωμεν μεθαύριον, πρέπει τούναντίον νὰ ἐπωφεληθῶμεν τῶν περιστάσεων τούτων διὰ νὰ τὴν περιθάλλωμεν, νὰ τὴν ἀνδρώσωμεν καὶ νὰ τὴν ἐπιβάλλωμεν τόσο εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ὅσον καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Διότι πῶς εἶναι δυνατόν νὰ διαπραγματευθῶμεν ἐπιτυχῶς συμβάσεις ἀνταλλαγῆς μὲ τὰ γειτονικά μας γεωργικά κράτη καὶ νὰ τοὺς ἐπιβάλλωμεν νὰ ἀγοράσουν τὰ βιομηχανικά μας προϊόντα ὅταν οἱ ἴδιοι δὲν πιστεύομεν εἰς τὸ μέλλον τῆς Ἑλληνικῆς Βιομηχανίας ; Ἀντὶ νὰ ὁμιλῶμεν περὶ δασμοβίων βιομηχανιῶν πρέπει νὰ φροντίσωμεν ἐπείγοντως διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς βιομηχανικῆς μας πίστεως. Διότι εἶναι τοῦλάχιστον ἐξωφρενικὸν νὰ ἐνισχύεται δι' ἐπισήμων δηλώσεων ἢ συνήθους κατὰ τῆς βιομηχανίας μας κατηγορία περὶ ὑπερβολικῆς τῆς προστασίας καθ' ἣν στιγμὴν

αὕτη πληρῶνει τόκους τριπλασίους τῶν συναγωνιστῶν τῆς τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ μάλιστα τόκους ὅχι μόνον διὰ τὰ κεφάλαια κυκλοφορίας ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὰς τὰς ἐγκαταστάσεις τῆς, τὰς ὁποίας δὲν ἔχει ἀκόμη ἀποσβέσει. Ἀντὶ νὰ μνημονεύωμεν ἐκάστοτε τὴν ἄνευ οὐδενὸς περιεχομένου διάκρισιν τῶν βιομηχανιῶν ποὺ ἀπασχολοῦν ἐγχωρίους πρώτας ὕλας πρέπει νὰ ἐφαρμόσωμεν τὸ ταχύτερον μίαν λελογισμένην πολιτικὴν λυγνίτου ἢ χρησιμοποίησεως τῆς τόσο ἀφθονούσης ἐν Ἑλλάδι δυνάμεως τῶν ρεόντων ὑδάτων. Διότι τότε θὰ μεταμορφωθῶν αὐτομάτως ὅλαι μας αἱ βιομηχανίαι εἰς ἐθνικὰς καὶ θὰ ἀποδώσουν τὸ μακίμιον τῶν ὑπηρεσιῶν εἰς τὴν ἐθνικὴν μας οἰκονομίαν. Τέλος ἀντὶ νὰ ἀπαγορεύωμεν πεισιμόνως τὴν εἰσαγωγήν καὶ τοῦ τελευταίου νέου μηχανήματος πρέπει ὅχι μόνον νὰ ἐπιτρέψωμεν ἀλλὰ τούναντίον καὶ νὰ ἐνθαρρύνωμεν τὴν εἰσαγωγήν μηχανημάτων βελτιώσεως καὶ τελειοποιήσεως τῆς βιομηχανικῆς μας παραγωγῆς. Διότι μόνον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ἐπιτύχωμεν ἐλάττωσιν τοῦ κόστους παραγωγῆς, ἐλάττωσιν ἢ ὁποία ἐν συνδυασμῷ πρὸς ἓνα εὐθηνότερον βιομηχανικὸν ἐπιτόκιον θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν μείωσιν τῶν εἰσαγωγικῶν δασμῶν καὶ τὴν ἀνακούφισιν τῆς καταναλώσεως.

Μόνον ὅταν ἐφαρμοσθοῦν μετὰ πίστεως καὶ φανατισμοῦ αἱ ἀνωτέρω γενικαὶ γραμμαὶ θὰ διακαίουται τὸ Κράτος νὰ ὁμιλήσῃ μετ' αὐστηρότητος καὶ νὰ διατυπώσῃ ὠρισμένας ἀξιώσεις ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν βιομηχανίαν. Καὶ μόνον ὅταν ἡ τοιαύτη ἐργασία ἀποδώσῃ τοὺς καρπούς τῆς θὰ ὑπάρξουν ἀσφαλῆ δεδομένα διὰ νὰ κρίνῃ κανεὶς περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτῆς. Οἱ σημερινοὶ πρόχειροι δογματισμοὶ καὶ ἡ τόσο εὐκολος προεξόφλησις τοῦ οἰκονομικοῦ μας μέλλοντος, τῶν ὁποίων παριστάμεθα καθημερινῶς μάρτυρες, ὅχι μόνον στεροῦνται περιεχομένου ἀλλὰ καὶ ὀλέθριοι δύνανται νὰ ἀποβοῦν. Διότι ἔχοντες ὑπ' ὄψιν μίαν παλαιὰν σύνθεσιν τῆς οἰκονομικῆς μας ζωῆς ἀγνοοῦν τὴν καθημερινὴν τῆς ἐξέλιξιν καὶ ἀρνοῦνται τὴν δυναμικότητά τῆς. Ἀφίνουν δὲ τοιοῦτοτρόπως νὰ χάνεται ἀνεπιστρεπτὴ μία πολῦτιμος εὐκαιρία ἀναπροσαρμογῆς καὶ ἀνασυνθέσεως τῆς οἰκονομίας μας. Ἐνῶ τούναντίον οἱ γείτονές μας, οἱ συναγωνισταὶ μας, ὅλα τὰ ἄλλα Κράτη, καὶ αὕτη ἀκόμη ἡ μεγάλη Ἀγγλία, ἐγκαταλείψαντες πλέον τὰς κατερειπωθείσας ἐπάλξεις τῆς ὀρθοδόξου σχολῆς ἔχουν ἀπὸ ἐτῶν κατέλθει πάνοπλοι εἰς τὸ πεδίου τῆς διεξαγομένης οἰκονομικῆς μάχης

προσπαθοῦντες νὰ ἐξασφαλίσουν νέας θέσεις καὶ νὰ κατοχυρώσουν τὰς νέας αὐτὰς κατακτήσεις των διὰ παντός μέσου.

Λέγεται συνήθως διὰ τὴν Γαλλίαν ὅτι ἀποτελεῖ τὴν πλουσιωτέραν χώραν τοῦ κόσμου καὶ ἀναφέρεται ὡς ἀπόδειξις τὸ γεγονός ὅτι ἐδοκίμασθη ὀλιγώτερον ἀπὸ κάθε ἄλλην χώραν διαρκούσης τῆς παγκοσμίου οἰκονομικῆς κρίσεως. Ἡ τελευταία παρατήρησις εἶναι ἀπολύτως ὀρθή ἀλλ' ὀφείλεται εἰς μίαν διάφορον αἰτίαν. Διότι ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι χῶραι πολὺ πλουσιώτεροι τῆς Γαλλίας, αἱ ὁποῖαι ὅμως ἐδοκίμασθησαν σκληρότερον ὑπὸ τῆς κρίσεως, ὅπως ἡ Ἀγγλία καὶ αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐξασφαλίζει τὴν σημερινὴν ἄνεσιν καὶ οἰκονομικὴν εὐρωστίαν τῆς Γαλλίας δὲν εἶναι τόσο τὸ μέγεθος τοῦ ἐθνικοῦ τοῦ εἰσοδήματος ὅσον ἡ ἀπόλυτος ἰσορροπία του. Χάρις εἰς τὴν παράλληλον ὑπαρξιν μιᾶς μεγάλης γεω-

γικῆς παραγωγῆς καὶ μιᾶς εὐρώστου βιομηχανίας ἡ Γαλλία προστατεύεται εὐκολώτερον ἀπὸ τὰς οἰκονομικὰς κρίσεις καὶ εἶναι ὀλιγώτερον εὐαίσθητος εἰς τὰς προσβολὰς των ἀπὸ ἄλλας χώρας τελείως γεωργικὰς ἢ τελείως βιομηχανικὰς. Μία τοιαύτη ἰσορροπία τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς θὰ ἀπετέλῃ ἀναμφισβητήτως ἓνα λαμπρὸν ἰδεῶδες διὰ τὴν Ἑλλάδα, τῆς ὁποίας ὁλόκληρος ἡ οἰκονομικὴ ἰσορροπία κινδυνεύει ἐκαστοτε νὰ ἀνατραπῇ ἀπὸ μίαν κακὴν ἐσοδεῖαν ἢ ἀνεπαρκὴ τοποθέτησιν τῶν εὐγενῶν τῆς γεωργικῶν προϊόντων εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Καὶ τὸ ἰδεῶδες τοῦτο δὲν πρόκειται νὰ καλλιεργηθῇ εἰς βάρος τῆς γεωργικῆς μας παραγωγῆς ἐφ' ὅσον ἡ νέα δημογραφικὴ μας σύνθεσις ἐπιβάλλει ἀκριβῶς τὴν δημιουργίαν νέων κλάδων οἰκονομικῆς δράσεως πρὸς ἀπορρόφησιν τοῦ πλεονάζοντος πληθυσμοῦ.

ΣΤΑΥΡΟΣ Ι. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΓΡΗΓΟΡΕΙΤΕ!

ΤΟΥ Κ. ΛΟΥΚΑ ΚΑΝΑΚΑΡΗ ΡΟΥΦΟΥ
ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
ΠΡΩΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Ὅπως προέβλεπα εἰς τὴν εἰς τὸ τεῦχος τῆς 1 Μαΐου ἐ. ἔ. τῶν «Τεχνικῶν Χρονικῶν» δημοσιευθεῖσαν μακρὰν μελέτην μου ἤρχισαν ἀπὸ τινος νὰ ὑποφώσκουν ἀπόπειράι τινες διασαλεύσεως τῆς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη χαραχθείσης φρονίμου πολιτικῆς ἐντατικῆς προστασίας πάσης ἐν τῇ Χώρα παραγωγῆς. Ἡ ἀφορμὴ ἐδόθη λόγῳ κάποιας ἐκδηλωθείσης δυσφορίας διὰ τὴν ὑπερτίμησιν ἐγχωρίων τινων προϊόντων. Μερίς τις τοῦ Τύπου καὶ ὁ πρῶν Ὑπουργὸς καὶ φίλος κ. Παν. Βουρλούμης, συνοδεύσαντες με εἰρωνικά σχόλια τὴν κυβερνητικὴν ἀπόφασιν ὅπως, δι' ἰδρύσεως εἰδικοῦ Ὑφυπουργείου Ἀγορανομίας, παρακολουθήσῃ συστηματικώτερον τὸ ζήτημα τῶν τιμῶν τῶν εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης, συνιστοῦν οὔτε πολὺ οὔτε λίγο τὴν δι' εἰσαγωγῆς ξένων προϊόντων πρόκλησιν συναγωνισμοῦ καὶ συνέτισιν τῶν ὑψούντων τὰς τιμὰς Ἑλληνικῶν παραγωγῶν. Δὲν νομίζω ὅτι ὑπάρχει πολὺ ἀνάγκη νὰ καταγίνω διὰ νὰ παραστήσω τὰ αὐτόχρημα καταστροφικὰ ἀποτελέσματα τοιαύτης κατευθύνσεως τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς.

Ὁ κ. Π. Βουρλούμης, τοῦ ὁποῦ ἀπείρως ἐκτιμῶ τὴν μεγάλην ἱκανότητα καὶ ἀξίαν, ἀνήκει δυστυχῶς εἰς τὴν κατηγορίαν μεγάλων τινων οἰκονομολόγων τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς, οἱ ὁποῖοι ἐπιμένουν ὁραματιζόμενοι τὴν ἐπικράτησιν τῆς ἀναμφισβητήτως ὑγιοῦς οἰκονομικῆς ἀρχῆς τῆς ἐλευθερίας ἐν ταῖς συναλλαγαῖς. Τὰ περὶ ἡμᾶς ὅμως ὁλονέν ἐξελισσόμενα ἀνὰ τὸν κόσμον πείθουν περὶ τοῦ ἐναντίου. Καὶ ἐν ᾧ σπουδαῖοι ἐπιστήμονες οἰκονομολόγοι ἐπιμένουν εἰς τὸν χαβᾶν τῆς «ἐλευθέρας οἰκονομίας», ὑπεύθυνοι μεγάλοι Κυβερνῆται μεγάλων Κρατῶν ὅπως ὁ Μουσσολίνι, ὁ Ροῦζβελτ, ὁ Χίτλερ, ὁ Μουσταφᾶ Κεμάλ, βροντοφωνοῦν καθημερινῶς δι' ἔργων καὶ λόγων ὅτι ἔληξε ὀριστικῶς ἡ περίοδος τῆς «ἐλευθέρας οἰκονομίας». Ἀπέμειναν δὲ ματαίως νοσταλγοῦντες τοὺς πάλαι ὠραίους καιροὺς οἱ κύκλοι μεγάλων τινῶν βιομηχανικῶν κέντρων οἱ ὁποῖοι ἐτροφοδότουν διὰ τῶν προϊόντων των ἀμφότερα τὰ ἡμισφαίρια, ἐκμεταλλεόμενα τοὺς λαοὺς των.